

2013

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, МАЙ 2013 г.

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- Предварителните данни за БВП потвърдиха експресните оценки за **икономически растеж** от 0.4% на годишна база през първо тримесечие. Основен двигател на растежа беше външното търсене, след като износьт нарасна с 10.8%. Инвестициите в основен капитал също допринесоха положително, докато високото ниво на безработица и по-бавният реален растеж на заплатите доведоха до спад в разходите на домакинствата. От страна на предлагането, брутната добавена стойност в икономиката нарасна с 0.4% спрямо съответния период на предходната година.
- Динамиката **на заетостта през първото тримесечие** премина на положителна територия за първи път през последните четири години. Броят на заетите отбеляза минимално нарастване от 0.1% спрямо първите три месеца на 2012 г., подкрепено от възстановяването както на наетите, така и на самозаетите лица. В същото време **нивото на безработица** се повиши до 13.8% (НРС) подкрепено от нарастване на коефициента на икономическа активност (+15) в условията на ограничени възможности за наемане на труд. От друга страна **регистрираната безработица** се понижи до 11% под действието на чисто сезонни фактори.
- **Производителността на труда** се забави значително, вследствие на отчетеното възстановяване на заетостта през разглеждания период. Показателят продължи да нараства с висок темп в промишлеността, докато в сектора на услугите отчете спад. По-ниският растеж на производителността през първото тримесечие подкрепи значителния растеж на **реалните разходи за труд на единица продукция**. Работодателите в търгуемия сектор продължиха да понижават разходите за труд в съответствие с ограничената икономическа активност.
- **Годишната инфлация** продължи да се забавя, след като спадът в цените на енергийните стоки се задълбочи, а приносът на регулираните цени допълнително бе ограничен след отчетените корекции през април.
- Отрицателното салдо по **текущата сметка** за първите три месеца на годината се подобри, след като бе отчетен минимален излишък през март. Последното бе до голяма степен резултат от положителната динамика на външната търговия, след като търговският дефицит през месеца се сви със 73% спрямо година по-рано. Балансът по **финансовата сметка** също бе положителен, като нетни входящи потоци бяха регистрирани по всички финансови статии. Така натрупаният дефицит за първото тримесечие се сви до 1.01 млрд. евро (2.5% от БВП).
- **Дефицитът по КФП** към края на април възлезе на 0.4% от на БВП на касова основа, като бе с 0.1 пр.п. по-висок в сравнение с нивото си през същия период на предходната година. На месечна база салдото по консолидирания бюджет бе положително, като излишъкът възлезе на 509.2 млн. лв. ▼

Текущото издание на Месечния обзор на българската икономика е изготвен със статистически данни публикувани до 6 юни 2013 г. Информация от бюлетина може да се ползва без специално разрешение, но с изрично позоваване на източника. Публикуваните оценки и коментари не следва да се считат за препоръка за вземане на определени инвестиционни решения.

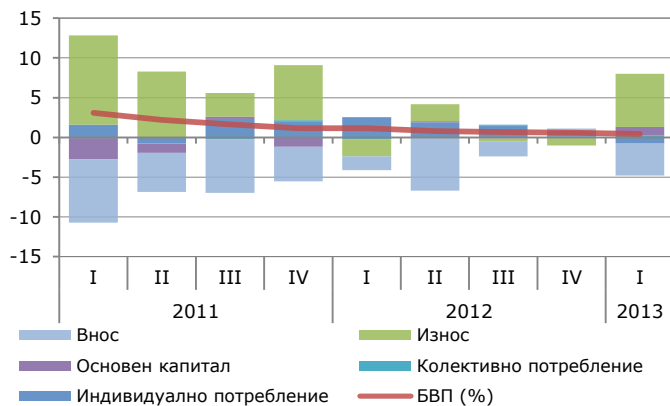
Настоящият обзор, както и предишните издания, може да намерите на [интернет страницата на МФ](#). За препоръки и коментари, моля свържете се с дирекция Икономическа и финансова политика на адрес: София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102, както и на имейл: secretary.evp@minfin.bg.

— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Икономическият растеж в страната през първото тримесечие на 2013 г. се забави до 0.4%. Основен двигател на растежа беше външното търсене, като износът нарасна с 10.8%. Инвестициите в основен капитал се повишиха с 5% спрямо година по-рано и също допринесоха положително. Промяната на запасите от своя страна оказва отрицателен натиск върху растежа на БВП. Високото ниво на безработица и по-бавният реален растеж на заплатите доведоха до спад в разходите на домакинствата от 1%. В същото време правителственото потребление отбеляза увеличение. По-високите нива на инвестиции и търсенето от страна на експортно-ориентираните производства доведе до повишение на вноса от 5.6%.

Приноси към растежа на БВП

(пр.п., на годишна база)

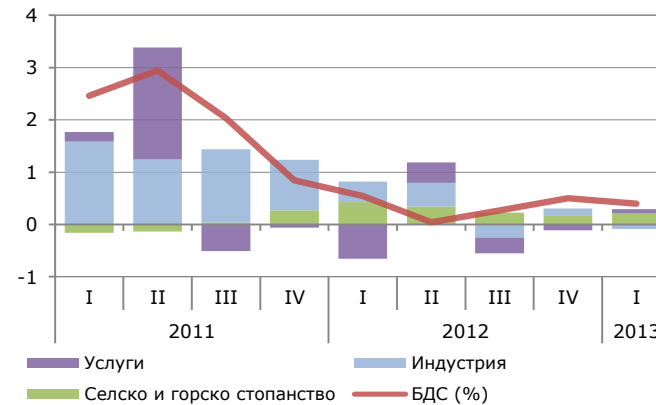
Източник: НСИ

От страна на предлагането, добавената стойност в *промишлеността* нарасна с 1.9%. Оборътът на външните пазара ускори

растежа си през първо тримесечие, като това дава основание да се счита, че динамиката в сектора се дължи на външно търсене. Други икономически дейности с положителен принос за растежа бяха *търговия; транспорт; хотелиерство и ресторантьорство и създаване и разпространение на информация; далекосъобщения* с растежи съответно 1.6% и 1.2%. Спадът на добавената стойност в *строителството* продължи, достигайки 8.3%, а според индекса на строителната продукция понижението бе основно при гражданското строителство.

Приноси към растежа на БДС

(пр.п., на годишна база)

Източник: НСИ

През май **бизнес климатът** в страната се влоши за трети пореден месец, като се понижи с 1.1 пр.п. Спадът на индикатора до голяма степен отразява влошена оценка за настоящата бизнес ситуация в промишлеността. Анкетите отчетоха също и намаление на осигуреността на производството с поръч-

ки, както и понижени очаквания за дейността на предприятията през следващите три месеца. Бизнес климатът в строителството също се понижи поради нормалното за сезона изместване на оценките на предприемачите за настоящата бизнес ситуация от “добра” към “задоволителна”. Въпреки това анкетиранияте посочиха подобрене в строителната активност и увеличение на поръчките. Бизнес климатът в търговията на дребно и услугите се подобри, подкрепен от благоприятните очаквания. Според анкетиранияте търсенето в двата сектора е нараснало през последните месеци.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

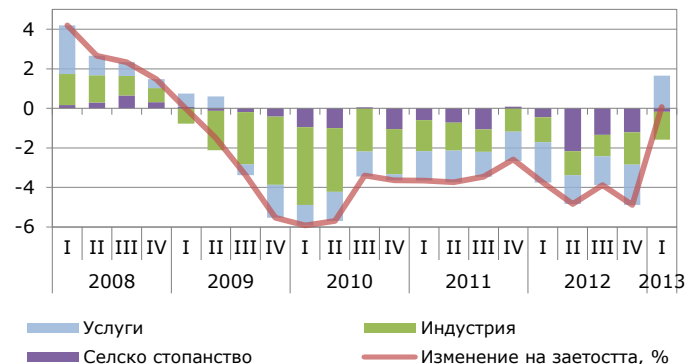

Източник: НСИ

През първото тримесечие на 2013 г. **развитието на заетостта** преодоля негативната си динамика от предходните четири години и премина на положителна територия. Броят на заетите отбеляза минимално нарастване от 0.1% (по данни от СНС) спрямо първите три месеца на 2012 г., подкрепено от възстановяването както на наетите, така и на samozаетите лица.

Изменение на заетостта и приноси по сектори

(пр.п.)

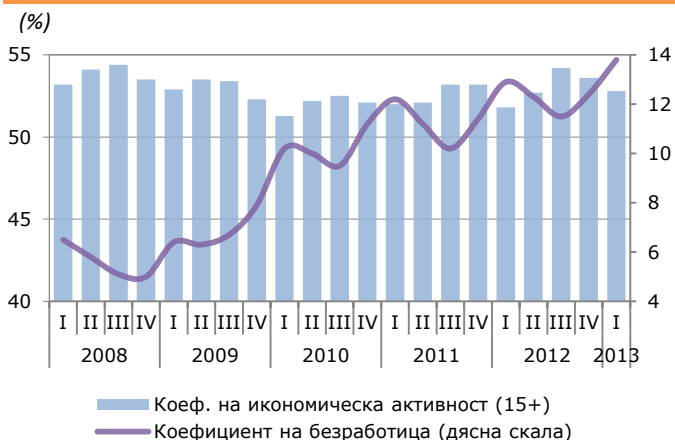
Източник: НСИ

Възстановяването на общата заетост в страната бе свързано с регистрирания растеж на заетите в сектора на услугите, който възлезе на 2.9% на годишна база. Всички икономически дейности¹ в сферата на услугите отбелязаха нарастване в броя на заетите, като най-голям принос имаха отраслите *професионални дейности, научни изследвания, административни и спомагателни дейности, и търговия, транспорт и хотели и ресторанти*. За разлика от услугите, динамиката на заетите в селското стопанство и индустрията остана негативна, след като спаднаха съответно с 1% и 5.4%, макар да бе наблюдавано подобрене в сравнение с годишния темп на изменение в края на 2012 г. По-бавният спад на заетостта в индустрията през първите три месеца на 2013 г. бе обусловен от стабилизирането на заетите в строителството (спад от 0.3%), след отбелязаните двуцифрени темпове на намаление

¹ Анализът по икономически дейности се основава на агрегация на ниво 10 икономически дейности.

през повечето тримесечия на 2012 г. Същевременно, понижението на броя на заетите в промишлеността се задълбочи до 6.6%.

Коефициенти на икономическа активност и безработица,

Източник: НСИ

Едновременно със стабилизирането на заетостта, **безработицата продължи да нараства** и през първите три месеца на 2013 г. до 13.8% (по данни от НРС). Броят на безработните надхвърли 456 хил. д., отбелязвайки прираст от 8.3% спрямо съответния период на 2012 г., и допринесе почти изцяло за увеличението на работната сила. Коефициентът на икономическа активност се увеличи с 1 пр.п. до 52.8% и поради ограничените възможности за наемане на труд бе фактор за задържане на високото ниво на безработица. Нивото на продължителна безработица (над 12 месеца) продължи да се повишава до 7.6%, а делът на дълготрайно безработните се покачи до 55%.

Равнището на регистрираната безработица² през май отбеляза понижението до 11%. Спадът на показателя се ускори в сравнение с предходните два месеца до 0.4 пр.п. и спомогна безработицата да достигне нивото си от май 2012 г. Низходящата динамика на индикатора през този период от годината е обичайна и се дължи основно на действието на сезонните фактори.

Производителност на труда и реални разходи за труд на единица продукция

(%, на годишна база)

Източник: НСИ

През първото тримесечие растежът на **производителността на труда** се забави значително, вследствие на възстановяването на заетостта. Реалният растеж на показателя достигна 0.7% на годишна база при 5.5% през предходното тримесечие и 4.9% през съответния период на 2012 г. В промишлеността показателят продължи да нараства с висок темп от

² По данни на Агенция по заетостта.

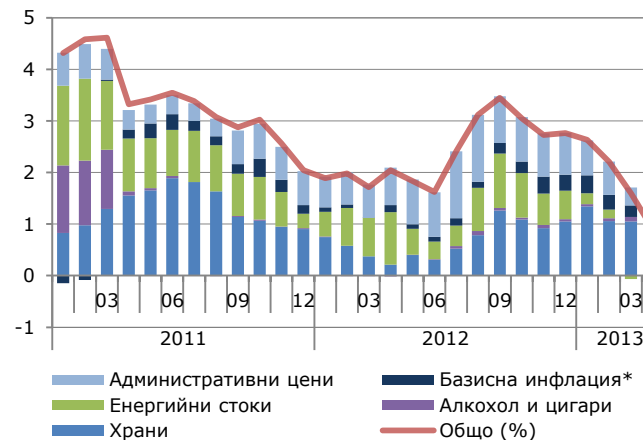
7.4%, като се ускори спрямо аналогичния период на 2012 г. Производителността на труда в услугите отчете спад от 2%. Почти всички дейности в сектора отчетоха понижения с изключение на *търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство*, където стойността на показателя слабо се повиши с 0.2%. По-ниският растеж на производителността през първото тримесечие подкрепи значителния растеж на **реалните разходи за труд на единица продукция (РРТЕП)** до 7.5%, което бе повлияно от сектора на услугите. Разходите за труд в търгуемия сектор се понижиха с 1.8%, след като работодателите продължиха да се адаптират успешно към ограничената икономическа активност.

Годишната инфлация според ХИПЦ се забави до 0.9% през април, след втори пореден месечен спад от 0.4% в потребителските цени. Така натрупаната инфлация за първите четири месеца на годината бе отрицателна в размер на 0.5%. Цените на енергийните стоки допринесоха в най-голяма степен (-0.2 пр.п.) за месечната дефлация. Международните цени на суровия петрол в евро продължиха да се понижават, вследствие на което горивата поевтиняха с 2.2% през месеца. Цените на храните също се понижиха спрямо предходния месец, като по този начин извадиха още 0.14 пр.п. от общия индекс, а преработените храни имаха най-голямо влияние за тяхното развитие. Базисната инфлация не отчете изменение през месеца. Цените на пазарните услуги се понижиха за пореден месец, след като цените за настаняване във ваканционните комплекси и тези за организирани почивки в страната продължиха да отчетат спадове в края на зимния туристически сезон. В същото време, неенергийните промишлени стоки поскъпнаха в резултат на повишението с 4.5% в цените на дрехи и обувки.

Цените на алкохолните напитки и тютюневите изделия не отчетоха промяна спрямо март.

ХИПЦ и приноси по основни компоненти

(пр.п., на годишна база)

* Услуги и неенергийни нехранителни стоки

Източник: НСИ, МФ

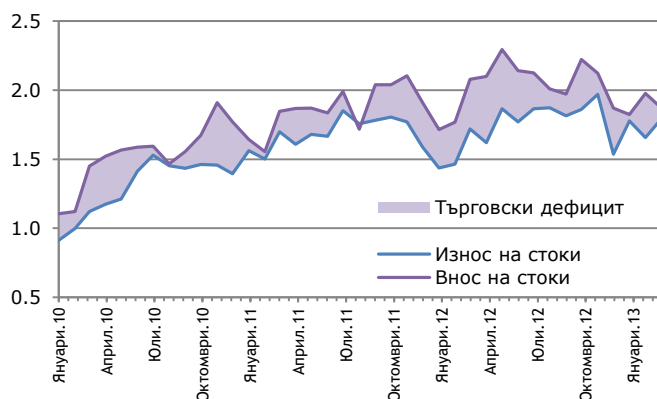
Ясната тенденция на дезинфлация до голяма степен се дължи на спада в цените на енергийните стоки, които се задълбочи до 4% на годишна база през април. Регулираните цени също оказаха влияние за това, като приносят им продължи да се понижават след спада в цените на електроенергията през март и последвалата низходяща корекция на цените на топлоенергията и природния газ съответно с 3.8% и 2.9% през април.

Дефицитът по **текущата сметка** през първото тримесечие на 2013 г. възлезе на 420.7 млн. евро или 1% от БВП. Балансът по сметката беше отрицателен през първите два месеца от годината, но през март бе отчетен излишък в размер на 62.8 млн. евро. Основно влияние върху динамиката на текущата сметка имаше *външната търговия*. Вносът през март отчете

първи спад от началото на годината в размер от 9.7% на годишна база, в резултат от намаление на вноса както от ЕС, така и от трети страни. Макар и със забавен темп, износьт от своя страна отчете ръст от 3.6%, а силното му представяне през първото тримесечие бе главно в резултат на нарастване на изнесените количества нефт и рафинирани нефтопродукти. По-високите цени на изнесените машини и оборудване също имаха положителен принос. Така търговският дефицит през март се сви със 73% спрямо година по-рано и възлезе на 97.1 млн. евро.

Динамика на външната търговия

(млрд. евро)

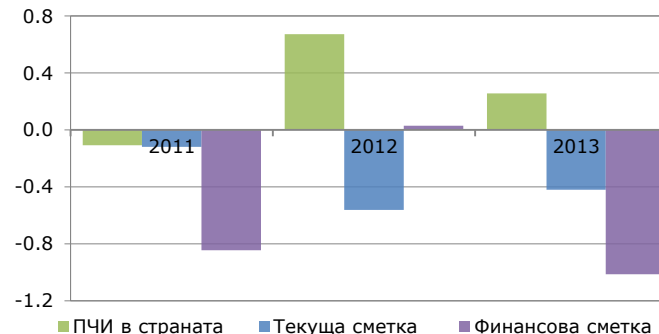
Източник: БНБ

Излишъкът по статията *услуги* за първите три месеца на годината се сви с 19% спрямо същия период на 2012 г. и възлезе на 73.1 млн. евро, докато балансът по статията *доход* отчете подобрене. Дефицитът ѝ се понижи до 210.7 млн. евро в сравнение с отрицателното салдо в размер на 312.2 млн. евро година по-рано, най-вече в резултат на по-слабото изплащане на инвестиционен доход от други инвестиции и

ПЧИ. *Нетните текущи трансфери* за януари-март достигнаха 194.8 млн. евро, като за същия период на предходната година те бяха 601.7 млн. евро. Това основно се дължеше на промяна в текущите трансфери от фондове на ЕС, тъй като през 2013 г. ЕК възстанови парите за земеделските субсидии през април, а през 2012 г. средствата бяха предоставени през март.

ПЧИ, текуща и финансова сметка

(януари–март, млрд. евро)

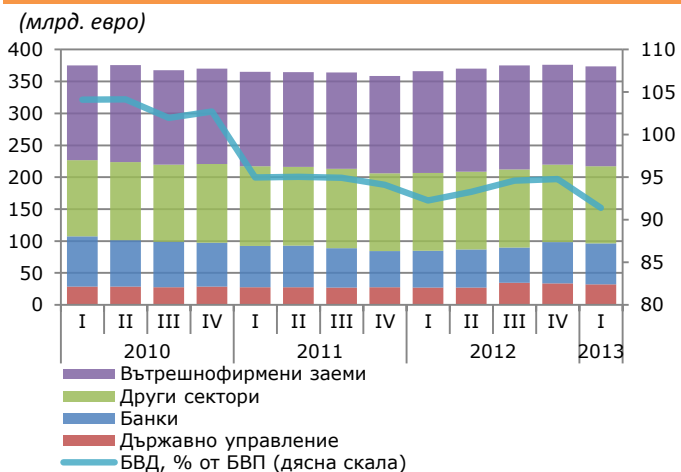

Източник: БНБ

Балансът по **финансовата сметка** бе положителен в размер на 300 млн. евро, отчитайки 15% повишение на годишна база. Нетни входящи потоци бяха регистрирани по всички финансови статии. Натрупаният от началото на годината баланс обаче остана отрицателен в размер на 1 млрд. евро (2.5% от БВП). Дефицитът отразява изплащането на главница и лихви по външен държавен заем през януари и изходящи парични потоци под формата на по-високи активи и намаляване на пасивите във валута и депозити.

Брутният външен дълг достигна 37.3 млрд. евро към края на март (91.4% от БВП), повишавайки се с 0.7% на месечна и 2% на годишна база.

Структура на брутния външен дълг

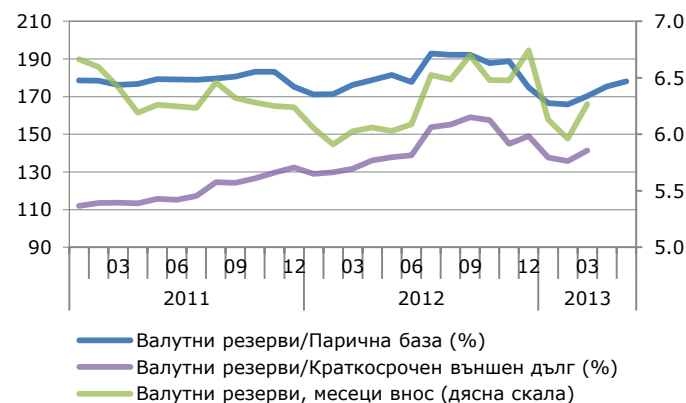

Източник: БНБ

Международните валутни резерви се понижиха с 0.1% спрямо предходния месец до 14.8 млрд. евро през май, което забави годишния им темп на растеж до 9.5% при 11% месец по-рано. Депозитът на правителството бе единственият с положителен принос за изменението им, като се увеличи с 8.3% на месечна база. В същото време банкнотите в обръщение се свиха с 2.9%, а поевтиняването на златото през месеца доведе до понижение на депозита на управление Банково с 2.2%. Покритието на паричната база продължи да се подобрява и достигна 178.1%, след като приключи април на ниво от 175.3%. Нивото на международните резерви към края на март бе достатъчно да покрие 6.3 месеца внос на стоки и услуги или 141.4% от краткосрочния външен дълг. Налице бе подоб-

рение и при двата показателя спрямо предходния месец поради силния месечен растеж на резервите през март.

Ключови отношения за валутния борд

Източник: БНБ, МФ

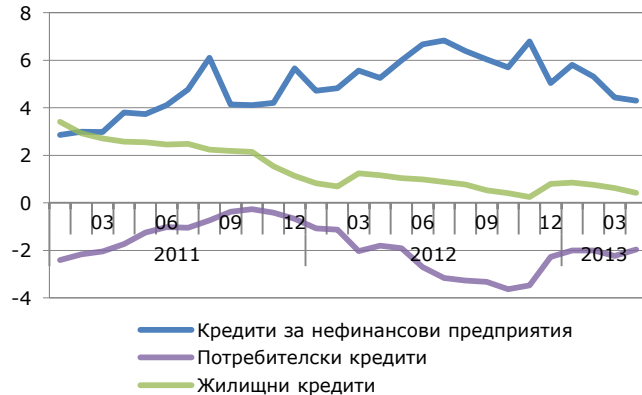
Годишният растеж на **паричното предлагане** се забави до 7.4% през април в сравнение с 8.9% в края на март. Отрицателен принос за това имаха депозитите с договорен матуритет както на годишна, така и на месечна база, след като за пръв път от 1999 г. отбелязаха годишно понижение от 2.3%. Макар основната причина за тази промяна да остава преместването на депозитите на домакинства от облагаеми към необлагаеми спестовни инструменти, до известна степен това се дължеше и на сезонно високите данъчни разплащания към държавния бюджет през април. Същият фактор допринесе и за забавянето на растежа на овърнайт-депозитите от 12.9% до 11% на годишна база. Общият размер на депозитите се сви през април с 189.8 млн. лв., което доведе до понижение на годишния им темпа на нарастване от до 7.3% от 9.3% в края на март.

Динамиката на кредита за частния сектор бе отражение на несигурността на фирмите и домакинствата и за трети пореден месец забави нарастването си. То достигна 2.2% в края на април при 2.3% в края на предходния месец. Кредитите за нефинансови предприятия нараснаха с малко по-нисък темп – 4.3% при 4.4% в края на март. Спадът на потребителските кредити се сви леко от 2.2% до 2% на годишна база, докато жилищните кредити се увеличиха с 0.4% спрямо 0.6% месец по-рано. След като за пръв път през март регистрираха понижение на годишна база, лошите и реструктурирани кредити отново отчетоха растеж (1.2% спрямо същия месец на 2012 г.). По този начин делът им в кредитите за фирми и домакинства се увеличи от 17.9% до 18.4% в края на април.

Кредит към частния сектор

(%, на годишна база)

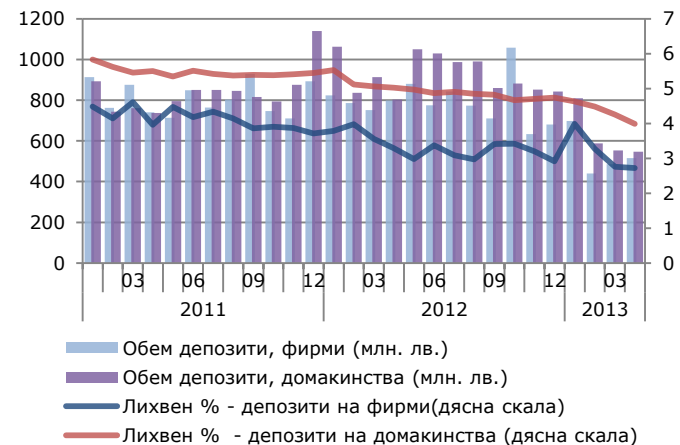

Източник: БНБ, МФ

Среднопретегленият лихвен процент по кредити за нефинансовите предприятия се повиши с 32 б.т. през април. Месечният обем от новоотпуснати кредити, от своя страна, бе с 30.5% по-висок в сравнение с обемът, реализиран 12 месеца

по-рано. Среднопретеглената цена на потребителските и на жилищните кредити се понижи спрямо края на март съответно с 34 и 5 б.т. И двата типа кредити се представиха по-добре в сравнение с година по-рано, след като обемите през април 2013 г. бяха с 41.6% по-високи при потребителските и с 27.4% при жилищните кредити. Среднопретеглените лихвени проценти по депозити, деноминирани в лева и евро, се понижиха спрямо предходния месец с 21 и 22 б.т., докато доларовите депозити добавиха 22 б.т. към възвръщаемостта си. Общият размер на новите депозити достигна почти 2.5 млрд. лв. през април, което бе с 20.8% по-малко спрямо същия месец на 2012 г.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

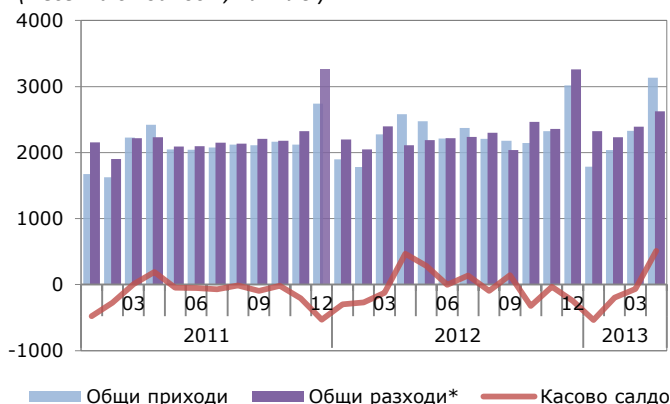
Източник: БНБ, МФ

Дефицитът по КФП към края на април възлезе на 286.4 млн. лв. на касова основа (0.4% от на БВП), като бе с 0.1 пр.п. по-висок в сравнение със същия период на предходната година. На месечна база салдото по консолидирания бюджет

бе положително за първи път от началото на 2013 г., като излишъкът възлезе на 509.2 млн. лв. при 470 млн. лв. през април 2012 г.

Консолидиран бюджет

(месечна стойност, млн. лв.)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

Общо приходите и помощите достигнаха 9 288.6 млн. лв. или 30.4% от разчета за годината. В номинално изражение, годишният растеж на бюджетните постъпления се ускори от 3.3% през март до 8.8% през април. Това се дължеше в най-голяма степен на увеличените данъчни приходи, но също така и на значително по-високите помощи. Приходите от косвени данъци нараснаха с 4.2% на годишна база, за което основен принос имаха постъпленията от ДДС и мита и митнически такси (по-високи съответно с 8.4% и 14.1%), докато при постъпленията от акцизи бе отчетен спад от 3.6%. Неданъчните приходи и помощите се повишиха съответно с 4.2% и 118.5% на годишна база, като вторите имаха съществен принос за растежа на общите бюджетни постъпления. През април пос-

тъпи вноската от превишението на приходите над разходите на БНБ, която бе в размер на 105.8 млн. лв., по-ниска с 41.4% спрямо постъпилата през 2012 г.

Общите разходи, включително вноската на България в бюджета на ЕС, за първите четири месеца възлязоха на 9 575 млн. лв., което представлява 30.2% от планираните за годината. Спрямо същия период на 2012 г. бе отчетен номинален ръст от 9.4%. Основен принос за тази динамика имаха по-високите социални и здравноосигурителни плащания, както и тези за заплати и възнаграждения на персонала и за текуща издръжка. За разлика от тях, капиталовите разходи и субсидиите останаха близки до миналогодишното си ниво от същия период. Следва да се има предвид, че в края на април авансово по бюджета на ДОО бяха предоставени средства в размер на около 100 млн. лв. във връзка с изплащане на пенсии и обезщетения за май, поради предстоящите почивни дни в началото на същия месец. Това доведе до изместване на разходи за май към април, което на годишна база няма да окаже влияние върху бюджетното салдо, но на месечна база влоши бюджетния резултат за април.

Фискалният резерв бе в размер на 5.4 млрд. лв. към края на април.

Държавният и държавногарантираният дълг възлезе на 18% от БВП към края на април. Вътрешният дълг бе 7.7% от БВП, външният – 9.2% от БВП, а държавногарантираният – 1.1% от БВП. ▼

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	II'12	III'12	IV'12	V'12	11'12	12'12	01'13	02'13	03'13	04'13
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ															
БВП ¹	%, на год. база	-5.5	0.4	1.8	0.8	0.8	0.7	0.6	0.4						
Потребление	%, на год. база	-7.3	0.5	1.5	1.8	2.6	1.7	0.4	-0.4						
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	-17.6	-18.3	-6.5	0.8	0.8	-0.7	3.1	5.0						
Износ	%, на год. база	-11.2	14.7	12.3	-0.4	3.2	-0.6	-1.5	10.8						
Внос	%, на год. база	-21.0	2.4	8.8	3.7	9.6	2.6	-0.4	5.6						
Селско стопанство	%, на год. база	-9.5	-6.2	-1.1	3.5	6.1	3.9	3.0	3.6						
Индустрия	%, на год. база	-5.7	-6.3	5.8	0.8	1.5	-0.8	0.4	-0.3						
Услуги	%, на год. база	-1.3	4.4	0.7	-0.2	0.6	-0.5	-0.2	0.1						
Корективи	%, на год. база	-16.5	-0.5	0.2	3.8	4.1	2.5	1.3	-1.0						
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промислено производство	%, на год. база	-18.3	2.0	5.8	-0.4	-0.3	0.4	0.6	1.4	0.0	2.5	8.3	1.4	-4.8	
Оборот в промишлеността	%, на год. база	-20.2	14.1	17.2	2.3	3.2	2.6	2.1	2.1	1.8	3.2	10.9	0.7	-4.6	
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	-7.7	-8.4	0.6	-2.3	-0.7	-0.4	-5.1	-3.8	-4.9	-5.9	-5.3	-4.9	-1.5	
Строителна продукция	%, на год. база	-14.5	-14.9	-12.8	-0.8	0.1	0.4	-1.9	-1.4	1.0	-16.9	-2.2	7.0	-7.2	
Общ бизнес климат	баланс	10.2	9.6	14.2	14.3	16.9	15.9	13.0	13.8	13.1	13.8	10.6	16.3	14.5	13.9
Промисленост	баланс	12.3	13.4	22.4	21.3	22.8	21.7	19.4	20.4	20.7	20.3	18.4	22.0	20.8	16.6
Търговия на дребно	баланс	13.5	10.1	17.3	16.4	18.1	17.8	19.3	17.0	16.7	23.1	10.9	22.6	17.3	17.6
Строителство	баланс	8.5	5.1	2.8	0.3	4.2	3.0	-1.8	1.3	-4.8	-1.2	-1.2	2.9	2.2	6.6
Услуги	баланс	5.1	5.6	5.9	12.2	16.4	15.4	8.8	9.9	12.0	6.1	6.4	11.7	11.5	12.1
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коефициент на икономическа активност (15+)	%	53.0	52.0	52.5	53.1	52.7	54.2	53.6	52.8						
Коефициент на заетост (15+)	%	49.4	46.7	46.6	46.6	46.2	47.9	47.0	45.6						
Заетост (НРС)	%, на год. база	-2.6	-4.7	-3.4	-4.3	-4.8	-3.9	-4.9	0.1						
Безработица (НРС)	%	6.8	10.2	11.3	12.3	12.3	11.5	12.4	13.8						
Безработица (АЗ)	%	7.6	9.5	10.1	11.1	11.1	10.7	11.3	11.9	11.3	11.4	11.9	12.0	11.8	11.6
Номинална работна заплата	%, на год. база	11.8	6.4	5.8	13.3	10.3	10.6	10.3	4.3	9.3	9.7	5.0	4.4	3.6	

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	II'12	III'12	IV'12	V'12	11'12	12'12	01'13	02'13	03'13	04'13
Реална работна заплата ²	% , на год. база	9.1	3.3	2.4	10.7	8.3	7.4	7.3	2.1	6.4	6.7	2.3	2.1	2.0	
Производителност на труда (БВП на зает)	% , на год. база	-3.0	5.3	6.2	5.4	6.2	4.9	5.5	0.7						
Реални разходи на единица труд (БВП)	% , на год. база	8.1	2.7	-3.7	-2.0	-2.3	-1.4	-5.8	7.5						
— ИНФЛАЦИЯ															
Национален индекс на потребителските цени	% , на год. база	2.8	2.4	4.2	3.0	1.6	4.0	4.2	3.6	3.9	4.2	4.4	3.6	2.7	2.0
Хармонизиран индекс на потребителски цени	% , на год. база	2.5	3.0	3.4	2.4	1.8	3.0	2.8	2.2	2.7	2.8	2.6	2.2	1.6	0.9
Цени на производител на вътрешния пазар	% , на год. база	-4.2	7.1	8.6	5.4	4.3	6.2	6.1	1.8	6.4	5.1	2.6	2.6	0.6	-1.4
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	25 041	23 933	25 378	27 470	13 224	19 986	27 470	6 158	24 454	27 470	1 788	3 827	6 155	9 289
Общо разходи	млн. лв.	25 667	26 755	26 867	27 828	13 162	19 733	27 827	6 955	24 559	27 820	2 324	4 559	6 950	9 575
Вноса в бюджета на ЕС	млн. лв.	746	670	779	809	467	629	809	328	724	809	90	258	328	396
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	-626	-2 823	-1 488	-358	62	253	-358	-799	-105	-350	-536	-732	-796	-286
	% от БВП	-0.9	-4.0	-2.0	-0.5	0.1	0.3	-0.5	-1.0	-0.1	-0.5	-0.7	-0.9	-1.0	-0.4
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	10 641	11 778	12 826	14 683	12 943	14 736	14 683	14 408	14 810	14 683	13 081	13 988	14 407	14 387
	% от БВП	15.6	16.7	17.0	18.9	16.7	19.0	18.9	18.0	19.1	18.9	16.4	17.5	18.0	18.0
Фискален резерв	млн. лв.	7 673	6 012	4 999	6 081	5 062	7 172	6 081	4 216	6 756	6 081	4 144	3 871	4 216	5 405
	% , на год. база	-8.5	-21.6	-16.9	21.6	-1.8	41.4	21.6	-6.9	27.1	21.6	2.9	1.8	-6.9	9.8
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12 919	12 977	13 349	15 552	13 866	15 507	15 552	14 493	15 096	15 552	14 190	13 915	14 493	14 859
Покритие на паричната база	%	195.2	179.8	175.1	174.9	177.7	192.3	174.9	170.3	188.9	174.9	166.6	166.0	170.3	175.3
Покритие на вноса	месеци	8.0	7.3	6.2	6.8	6.1	6.7	6.7	6.3	6.5	6.7	6.1	6.0	6.3	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	100.2	115.3	133.8	146.7	138.9	159.1	149.1	141.4	144.9	149.1	137.6	135.8	141.4	
Паричен агрегат М1	% , на год. база	-8.8	0.8	14.4	9.5	13.4	12.6	9.5	10.7	13.6	9.5	5.3	7.6	10.7	10.1
Паричен агрегат М3	% , на год. база	4.2	6.2	12.2	8.5	10.2	8.8	8.5	8.9	10.1	8.5	7.1	7.9	8.9	7.4
Депозити	% , на год. база	7.6	6.6	13.2	8.4	10.2	8.7	8.4	9.3	10.1	8.4	7.2	8.2	9.3	7.3
Кредит към частния сектор	% , на год. база	3.8	1.1	3.3	3.0	4.1	3.5	3.0	2.3	3.9	3.0	3.5	3.1	2.3	2.2
Кредит към нефинансовите предприятия	% , на год. база	2.3	2.4	5.7	5.0	6.8	6.1	5.0	4.4	6.8	5.0	5.8	5.3	4.4	4.3
Кредит за домакинствата	% , на год. база	5.8	-0.8	-0.4	-1.0	-1.1	-1.5	-1.0	-1.3	-1.7	-1.0	-0.8	-1.0	-1.3	-1.2
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.5	8.5	7.2	7.6	7.2	7.5	7.3	7.6	7.7	6.7	7.4	7.3	8.1	9.5

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	II'12	III'12	IV'12	V'12	11'12	12'12	01'13	02'13	03'13	04'13
Лихвен процент (срочни депозити)	%	7.0	5.4	4.8	4.3	4.2	4.2	4.1	4.1	4.2	4.1	4.4	4.1	3.7	3.5
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.36	1.47	1.51	1.48	1.55	1.51	1.48	1.53	1.51	1.48	1.44	1.49	1.53	1.50
	ср. пер.	1.41	1.48	1.41	1.52	1.53	1.56	1.51	1.48	1.52	1.49	1.47	1.46	1.51	1.50
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	108.3	102.7	94.1	94.8	93.3	94.6	94.8	91.4	95.5	94.8	90.8	90.7	91.4	
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	32.1	30.2	27.8	27.7	27.0	26.0	27.7	27.4	27.5	27.7	27.8	27.6	27.4	
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	38.5	40.4	42.7	41.6	43.6	43.5	41.6	41.8	42.3	41.6	42.2	42.1	41.8	
— ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС															
Текуща сметка	млн. евро	-3 116	-533	39	-528	-383	914	-498	-421	34	-354	-20	-463	63	
Текуща сметка, плъзгаща се база	% от БВП	-8.9	-1.5	0.1	-1.3	-2.2	-2.2	-1.3	-1.0	-1.5	-1.3	-0.7	-1.0	-0.9	
Търговски баланс	млн. евро	-4 174	-2 764	-2 156	-3 622	-1 281	-552	-848	-478	-153	-334	-46	-335	-97	
Търговски баланс, плъзгаща се база	% от БВП	-11.9	-7.7	-5.6	-9.1	-9.0	-9.4	-9.1	-7.9	-9.1	-9.1	-8.3	-8.4	-7.7	
Износ, f.o.b.	млн. евро	11 699	15 561	20 264	20 793	5 256	5 552	5 365	5 217	1 969	1 536	1 778	1 658	1 781	
	%, на год. база	-23.1	33.0	30.2	2.6	6.2	3.0	3.9	12.9	11.2	-3.2	23.8	13.3	3.6	
Внос, f.o.b.	млн. евро	15 873	18 325	22 420	24 415	-6 537	-6 105	-6 212	-5 695	-2 122	-1 869	-1 824	-1 993	-1 878	
	%, на год. база	-33.3	15.4	22.3	8.9	17.3	6.2	2.6	2.4	0.8	-2.1	6.4	12.8	-9.7	
Капиталова сметка	млн. евро	477	291	497	537	44	164	317	-9	177	220	0	3	-13	
Финансова сметка	млн. евро	1 163	-673	-968	2 231	1 256	805	141	-1 014	-187	296	-1 164	-149	300	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	2 505	977	1 199	1 302	410	480	-229	247	-165	-250	29	173	45	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-619	-635	-357	-931	-57	736	-1 239	-540	-1 108	-71	-337	-266	64	
Други нетни инвестиции	млн. евро	-704	-990	-1 744	1 894	909	-404	1 624	-712	1 087	623	-856	-53	197	
Промяна в международните резерви на БНБ ³	млн. евро	650	384	-159	-2 161	-639	-1 483	-215	1 045	5	-556	1 312	258	-525	

(1) По цени от 2005 г., сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни; (2) Дефлирани с ХИПЦ; (3) (-) повишение/ (+) понижение в резервите на БНБ.

— ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

МФ преотвори 7-годишни ДЦК, деноминирани в евро, при доходност от 2.45%.

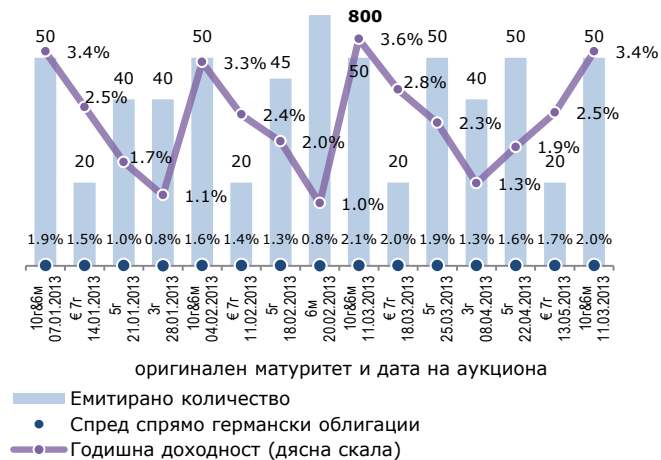
МФ преотвори емисия 7-годишни ДЦК с падеж 16 януари 2020 г. Предложеното количество беше 20 млн. евро, а постигнатата доходност - 2.45%. Този показател бележи значително намаление в сравнение с предходното преотваряне на емисията през март 2013 г., когато доходността беше 2.82%. Търсенето превиши предлагането около три пъти, като коефициентът на покритие достигна 2.83. На аукциона взеха участие всички първични дилъри на ДЦК, като заявиха поръчки за 56.68 млн. евро. Разпределението по видове инвеститори на реализираното количество бе както следва: банки (75.8%), инвестиционни посредници (15.2%) и пенсионни фондове (9%). След четвъртото преотваряне на емисията общият ѝ обем в обращение достигна 80 млн. евро, което ще увеличи ликвидността ѝ на вторичен пазар.

Емисия 10.5-годишни ДЦК бе преотворена при доходност от 3.43%.

На 27 май МФ преотвори за четвърти път емисия 10.5-годишни ДЦК с падеж 9 юли 2023 г. Постигнатата доходност бе 3.43%, което е с 20 б.т. по-малко в сравнение с предишното преотваряне на емисията през март т.г. Коефициентът на покритие бе близо 2, като при предложено количество от 50 млн. лв., първичните дилъри заявиха поръчки за 99.84 млн. лв. След последния аукцион общият обем на емисията в обращение достигна 200 млн. лв. Най-голямо количество ДЦК на аукциона придобиха банките – 44.7%, следвани от застрахователни дружества – 25.4%, пенсионни фондове – 20.7%, инвестиционни посредници – 6% и други инвеститори – 3.2%.

Резултати от последните проведени аукциони на ДЦК

(млн. лв./евро)

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg
Източник: МФ

Стабилното ниво на държавния дълг - от първостепенно значение за държавните финанси

Размерът на държавния дълг в края на април възлезе на 6 890.2 млн. евро, в това число вътрешен дълг – 3 144 млн. евро и външен дълг – 3 746.2 млн. евро. В номинално изражение дългът отчете увеличение с 5.4 млн. евро в сравнение с нивото си в края на предходния месец. Това бе резултат преди всичко на повишението на вътрешния дълг във връзка с новото вътрешно финансиране с ДЦК през месеца. В края на април съотношението на държавния дълг към БВП бе 16.9%.

Размер на държавния дълг, млн. евро							
Структура	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.01.2013	28.02.2013	31.03.2013	31.04.2013
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2 546.7	2 591.1	3 026.7	3 098.9	3 144.0
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	4 444.5	3 605.1	3 632.6	3 785.9	3 746.2
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	6 991.2	6 196.1	6 659.3	6 884.8	6 890.2
Общо държавен дълг/БВП	14.9	15.5	17.7	15.0	16.2	16.8	16.9

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

Делът на дълга в лева се повиши до 33.6% през април, докато този на дълга в евро, щатски долари и други валути се понижиха спрямо предходния месец,

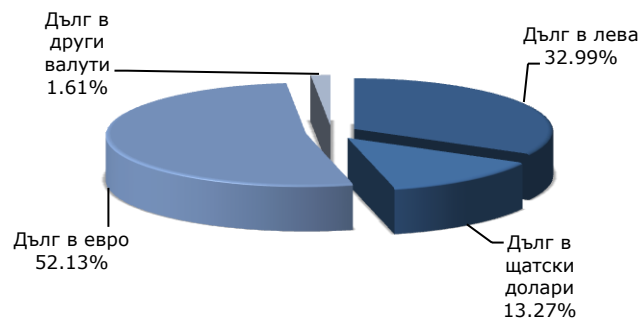
съответно до 51.9%, 13% и 1.5%.

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на необходимите за неговото обслужване средства

Към края на април делът на дълга с фиксирани лихви регистрира увеличение спрямо февруари и достига 85.7%, а дълга с плаващи лихви намаля до 14.3%.

Валутна структура на държавния дълг

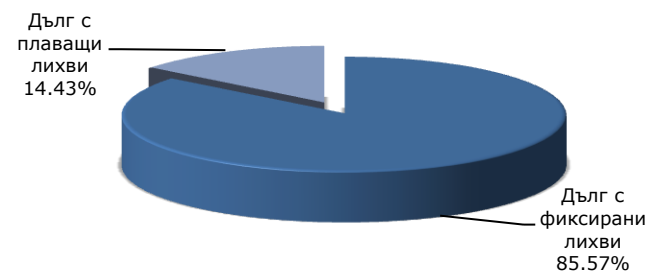
(към 30 април)

Източник: МФ

Лихвена структура на държавния дълг

(към 30 април)

Източник: МФ

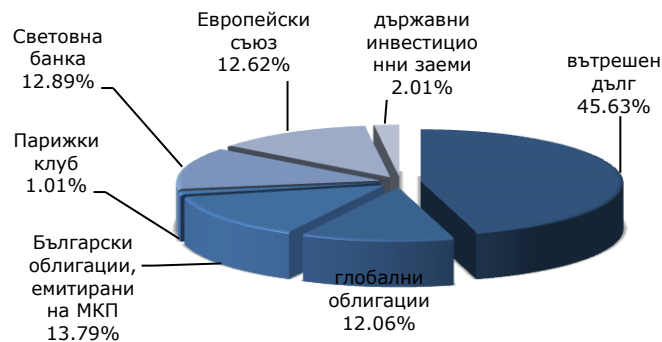
Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

В структурата на дълга по кредитори през април с най-голям относителен дял бе вътрешният дълг – 45.6%, следван от българските облигации, деноминирани в евро, емитирани на международните капиталови пазари – 13.8%, Световна Банка – 12.9%, Европейски съюз – 12.6%, глобални облигации – 12.1%, Парижки клуб – 1% и други кредитори – 2%.

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетени и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на интернет страницата на Министерство на финансите на [този адрес](#).

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 30 април)

Източник: МФ